

'Er is hoop' heette de actie in de jaren '80 van de vorige eeuw, georganiseerd door de Evangelische Alliantie in Nederland. Vele christenen hadden een sticker op de auto met die tekst én een regenboog. De regenboog als symbool van hoop. De regenboog schijnt in de bijbel na de grote vloed, waar Noach aan ontkwam met zijn ark. Een ramp trof de hele aarde. De ondergang van de wereld was nabij. Na angst en ramspoed verschijnt de regenboog aan de hemel. Als teken dat God met mensen verder wil. Door tranen heen schijnt het licht. Is er hoop voor een angstige wereld anno 2018? Hoe vind jij hoop als tegenslag of ramspoed je treft? Genoeg stof om samen over in gesprek te raken na de zangdienst op deze zondag in Silo.

Er gebeurde deze week weer van alles voor wie het nieuws heeft gevolgd. Natuurlijk de Olympische Spelen met een verrassende winnares op de 5 km (Esmée Visser) en niet de medaille op de 10 km van Sven Kramer. En op dezelfde dag dat de wet op de orgaandonatie werd aangenomen in de Eerste Kamer, trad de minister van Buitenlandse Zaken af in de Tweede Kamer (Halbe Zijlstra). Een dag later bereikte Nederland het bericht dat de langstzittende minister-president van Nederland, Ruud Lubbers, is overleden. Er waren vele terugblikmomenten op zijn premierschap, dat begon in 1982. Er werd gerefereerd aan die tijd als een periode van crisis, de kruisraketten en het doemdenken.

In dat jaar, 1982, lanceerde de Agapè een eenmalig huis-aan-huismagazine met als titel 'Er is Hoop' mét bijbehorende sticker (zie de aankondiging van deze dienst). Die sticker sierde vanaf die tijd menig auto. Het was een actie tégen het doemdenken. Kranten voorspelden weinig goeds voor de toekomst. Tophit in 1983 was een lied van Doe-maar: totdat de bom valt. En mijn generatie werd sinds die tijd de verloren generatie genoemd: geen of weinig kans op werk. Agape wilde een ander geluid laten horen. Er is hoop. Niet omdat de wereld zo geweldig was, maar omdat Jezus leeft. Een grootse evangelisatie-actie. Herinnert u zich het nog?

Zou zo iets nu weer passend zijn? De spanningen ebben even weg met Noord-Korea, maar laait misschien zo weer op? En hoe kijken wij naar Rusland? Of naar het beleid van president Trump? In wat voor wereld leven we?

En dan hebben we het alleen nog maar over de wereldpolitiek. Roept het angst op voor de toekomst?

Ik denk dan ook nog hoe begin deze maand weer werd stilgestaan bij de watersnoodramp in Zeeland, 65 jaar geleden inmiddels. En ik las weer hoe daarop werd gereageerd in die tijd. De ramp vond plaats op een zondag. Niet toevallig zeiden een aantal predikanten en gelovigen. Het was een straf van God. Wat gebeurde viel ons toe uit Gods Vaderlijke hand. Ds. F. Mallan, een predikant van de Gereformeerde gemeenten in Nederland schreef: *'het majestueuze Goddelijke Wezen sloeg ons land. Want: hebben ook wij Hem niet getergd door de verlating van Zijn woord en wet?'*

Ook in 2004 kon je dergelijke redeneringen horen, toen de Tsunami plaatsvond in Azië. Een straf van God, en niet toevallig op Tweede Kerstdag.

Een reactie en gedachte die ik vaker heb gehoord als mensen door tegenslag of ziekte worden getroffen die met dat beeld van God zijn opgegroeid: God let op je, kent je fouten en straft. Ze leven met angst in hun lijf voor de toornende God.

Dit najaar verkende ik in een college op het seminarium hoe verschillend je kunt reageren op lijden, ook vanuit je geloof. En ik vroeg welke reactie de studenten het meest en minst passend vonden. Niemand stemde in met de uitspraak dat 'lijden een straf van God is'.

Maar hoe lezen we dan het overbekende verhaal van Noach? Het verhaal over de grote vloed? Dat was toch omdat Gods toorn ging over de aarde omdat men niet leefde naar

Gods wil? Moet dit verhaal niet een waarschuwing voor ons allen zijn om rekening te houden met God? Hij kan ons met vreselijke rampen treffen.

Dat is de kern van de redenering van die talloze verhalen van de mensheid, van Tibet tot Mexico, van Sulawesi tot Wales, die gaan over een geweldige overstroming die ooit de aarde trof. Zo kenden de Babyloniërs het Gilgamesj-epos, waarin wordt verhaald dat de goden uit angst voor de groeiende mensenmacht besloten om de wereld te gaan vernietigen. Één mens wordt gered, omdat één van de goden ging twifelen of het wel zo'n goed plan was om de wereld te vernietigen. Deze godheid verklapte dit plan aan één mens, Utnapisjtim. Hij bouwt in het geheim een schip en laadt daarin zijn hele hebben en houden. Niet alleen dieren gaan mee, ook zijn goud en zilver. De ramp breekt uit en de goden zelf zijn vervolgens doodsbenauwd wat ze hebben aangericht. Opgelucht zien ze dat het water toch weer zakt en hoe er één mens gered is. Deze mens wordt na lange discussies tussen de goden uiteindelijk opgenomen in de godenwereld. Voor de Babyloniërs was dit verhaal de waarschuwing: weet dat het elk moment een ramp je kan treffen. Offer dus de goden om hen gunstig te stemmen. Geloven moet je in de goden, om je angsten te beteugelen.

De verhalen over de grote vloed zijn de verhalen over de angsten van ons mensen. De angst voor lijden. De angst voor de dood. De angst dat je overspoeld kunt worden door rampen die je leven op z'n kop zet. Eenmaal is de wereld bijna ten onder gegaan en het kan zomaar weer gebeuren. Het is een boze droom. Doe dus wat de goden je zeggen te doen.

Maar volgens mij is het verhaal van Noach een verhaal tégen de angst. Je moet het eigenlijk van achteren naar voren lezen, zoals je ook aan het einde van een mensenleven helderder ziet welke keuzes zijn gemaakt, wie iemand is geweest. God wil bondgenoot zijn van de mensen. Hij zag hoe de aarde vol was van geweld. De Kaïns doodden de Abels. De mensen waren bezig de schepping te verwoesten. Zij leefden met een houding van ...na ons de zondvloed. Uit bewogenheid met mensen en deze aarde besloot God dat het leven zó niet verder kon gaan. Dit moest een einde kennen omwille van de toekomst. Geen machtswellust, maar zorg en een uiterste poging om een nieuw begin mogelijk te maken.

We lezen over dat moment. Noach is gered. De ramp is voorbij. Zou hij blij zijn? Het is haast niet voor te stellen. Hij heeft de dood letterlijk in de ogen gekeken. De toekomst is zo onzeker. Sterker nog: waarom zou hij nog verder willen leven? Noach kijkt over de kale aarde die nog nasnikt. Daar liepen eenmaal de mensen. Daar was een stad. Daar werd geleefd. Alles verwoest. Verloren staat hij er bij. Hoe verder? Dan ineens kijkt hij naar boven. Hij ziet boven die wereld, waarvan de nevels opstijgen en waarover de zon wil gaan schijnen, dat samenspel van zon en wolken, van licht en water, van leven en dood: de regenboog.

In de verzen in Genesis 9 klinken telkens die drie woorden: verbond, boog, teken. Het natuurverschijnsel dat we kennen als de regenboog is in dit verhaal geworden tot een teken dat God bondgenoot wil zijn van mensen. Het wil zeggen dat God het leven van mensen op het oog heeft. Het bijzondere van dit teken is dat water, de regen en de zon tegelijk te zien zijn. Water en licht zijn beide noodzakelijk voor het leven op aarde. Zo staat in dit teken het leven centraal. Daarom schrijft de Joodse traditie bij het zien van de boog het uitspreken van een lofzegging voor: *'Geloofd zijt Gij, Heer, onze God, Koning van het heelal, die het Verbond gedenkt, standvastig is aan zijn woord en zijn uitspraak houdt.'*

De boog staat aan de hemel aan het einde van dit verhaal over de grote vloed. Niet een zondvloed die herinnert aan zonde. Zondvloed, betekent grote vloed. Dit verhaal is bedoeld als bemoedigende herinnering dat God zich wil verbinden met mensen en hen toekomst wil geven.

Het eerste wat tot Noach door moet dringen na de ramp is: wij samen. Samen tegen het water, tegen de chaos, tegen de dood, tegen alles wat afbreekt en vernietigt. God is de God van het leven. God van mensen. Het verhaal wil niet angstig maken, maar hoop aanwakkeren. In het midden van de regenboog staat de kleur groen: de kleur van het leven, de kleur van hoop.

De vraag die ik vanmorgen graag centraal wil stellen is: hoe reageert u op tegenslag, angst, nood, rampspoed in uw leven? Wat geeft u hoop? En kent u die ervaringen dat er als het ware opeens een teken van Godswege is te zien of te beluisteren? Dat er om zo te zeggen een knipoog van omhoog is waardoor je weer verder kunt of bemoedigd wordt?

Laat ik vertellen hoe ik op deze gedachte kom. Misschien heb ik het wel eens verteld, maar het is voor mij een indrukwekkende ervaring.

6 juni 1987. Ik kreeg het bericht dat ik écht naar Friesland moest komen, omdat mijn schoonmoeder van 48 jaar in het ziekenhuis lag en het erop leek dat ze zou komen te overlijden. Ze had kanker en er was niets meer aan te doen. Een trieste autotocht van Den Haag naar Sneek. Mijn hoofd vol vragen over het waarom dat iemand zo jong moest sterven. Het regende. Naargeestig. Troosteloos. En opeens een schitterende regenboog: niet één, maar twee boven elkaar. Helder. Stralend. De hemel die de aarde raakte. Voor mij op dat moment een teken en herinnering aan dit verhaal van Noach. Vergeet het niet: God gaat met je mee. God ziet naar je om. Het leven gaat dóór. Door de tranen heen, brak licht door en ik werd bemoedigd.

Vanaf die tijd is een regenboog voor mij een bijzonder natuurverschijnsel, maar ook een knipoog van omhoog.

11 september 2001 reed ik op diezelfde weg, de A4 naar Leiden. Opnieuw vol vragen over zoveel leed. Geweld dat de wereld treft. De Twin Towers kapot gevlogen. Waarom? Hoe moet het verder? En in de vroege avondschemer wéér een regenboog. Ik zette even mijn auto aan de kant van de weg om er naar te kijken. Is er toekomst voor onze wereld?

En deze week is het precies twee jaar geleden dat mijn eerste kleinkind dood is geboren. Ik sprak met mijn zoon en schoondochter over die wonderlijke ervaring rondom de dood van mijn schoonmoeder. Een paar dagen later werd het kindje gecremeerd in alle stilte. Mijn zoon en schoondochter wilden dat met z'n tweetjes afronden. Ze reden weg bij de begraafplaats en mijn zoon appte mij vier woorden: "ik zie de regenboog"....

Geloven is leven met hoop. Niet in een God die angst aanjaagt. Wel is geloven ook omringd met vragen waar God is op momenten van lijden en rampspoed. Daarom lazen we ook over die vraag aan Jezus of Hij God kon laten zien. Waar is God? Wie is God? Grote vragen. En Jezus antwoordde: "*wie mij heeft gezien, heeft de Vader gezien*".

En wat liet Jezus zien? Ik denk dat Hij iemand was die werkelijk bondgenoot was van mensen. Iemand die de mensen opzocht. Die hun nood zag en hielp. Die verdriet zag en troostte. Die schuld zag en bevrijding bood. Die ziekte ontmoette en nabij bleef en soms genas. Die eenzaamheid zag en gemeenschap stichtte. Die niet opzij ging voor het water van de dood, maar er dwars tegenin ging. Die angst verdreef door lief te hebben. Die het leven in alle zwaarte doorstond, met lijden en dood. Die de straf droeg die mensen toekwam en de zonde van de mensen wegdroeg. Hij wees op een God van liefde. Een God die leven gaf, dwars door de dood heen.

Dat leven van Jezus met alle tekenen en wonderen, met zijn lijden en sterven en opstanding mag als een grote boog over ons leven staan. Een regenboog van hoop. En het besef dat God daar is waar situaties worden heel gemaakt en recht gezet. Waar rampen worden bestreden, waar mensen zoeken naar houvast. Waar gebouwd wordt aan een menswaardige toekomst voor mensen in nood. 'Er is Hoop', om het maar kernachtig met de woorden uit 1982 te zeggen.

Of zijn dit mooie zinnen die we kunnen uitspreken, maar ver weg liggen van onze ervaringen? Daarover kunnen we straks met elkaar in gesprek!